

ח: עין משפט
נר מצוה

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

מסורת הש"ס

(א) מילה (ב) [מספחה מילה פ"ג],
(ג) שבת דף ג' (ד) כרית
יט. ט. פ"ג. (ס) פ"ד
ל"ט. (י) שמות פ"ד
[פסחים ק"א. (י) מ"ק
ס: [מספחה מילה פ"ט],
(כ) [נ"י הערך דלא עיין
בית נא. דליתא לר"מ
ופר"י גנדי קטוס אל
בשאלות איתא ב"ר
ב"ר (פ"ט) (ס) ב"ר
ט"ף: על א"ר. (י) ב"ר
ט"ף: ש"ק ע"י ש"ה ד"ה
י"י שחיתו כ"ס שפ"ס
ש"ה. (כ) [שבת ג"ל:
(ל) [נ"י ר"י ר"י ש"ה י.
ד"ה ש"ה].

גליון הש"ס
נ"ס ב"ל המבטל פ"י. עיין
ע"י י"ד ר"י ק"ד:

הגהות הגר"א
[א] נ"ס [אחר כנגד ה"ן ס'
עד הטוב והמטיב] ח"ת
[ואשר ד"ס כנגד ד'
כרית האמורים למעלה
פסח ואמר ס' ואלו על כל
כ"ס אומר ב"ר].

מוסף רש"י
הכל יודעין בלא למה
בכסה לחופה. ולא
היזק ח"ס [פרש למה
נמקה והמגבל פ"י נ"ך
א"ש ס' י"י [שבת כ"ג].

בכרס המזון. להטרכ' ל' לזמן עליו שהרי הוא חייב בכל המזונות:
בשורה. כשהיו חוזרין מן הקבר היו עושין שורה סביב האכל לנחמו
ומשיצין אותו וכן עומדים סביב ואמרי' ב"הדרין (דף י"ט.) אין
שורה פחות מ': כרסנה. כשמכנין את האכל סעודה ראשונה משל
אחרים כדאמרין במועד קטן (דף
ס:) היו מכנין אותו כרסנה ומכנין
שם כרסנה אכלים כדמפרש לקמיה
כרן מנחם אכלים: אמר ל"ה.
למחורגמניה: כל קביל ינוקא.
לנגד המאורע דברים נחומים על
מימת הילד: וירא ה'. מה עשו
אבות: וינוקא מעט. שהעניקהו
וגרמו לו לפקוד על בניהם ובנותיהם:
וא"כ דאמרי' לא מניקו היה המה
אלא כחור היה ושל קרא אחר על
במורו וגו': ש"ע ש"ה. ועוד
דריש כמו ועד עולמו של אדם' נקויה
נהפכת מטוב לרע: אמר לנחומי
לעורי מאמר ל"ה. כמתי. ומיחו על
פניו שבשכל עיניו מה כ"ס: חשיב
אם לאטפוס אדרא. חשבו אמה
למעלה למספסן ואת צנך צנן
הדור דק"ל' צנן שלדקים כדור
לדקים נחפסן על הדור שנאמר
וממקדשי תחלו (יחזקאל ט): האל
הגדול כרוז גדול. כנך פסח זה
כרן אמה ה' אלהיו מלך העולם
האל הגדול וכו': אהינו המיועשים
כו'. כרסנה הסמוכה לחכמה היא
וכן סדירות על הסדר: באכל כ"ס
פנו לכבסם לחקור ואם שואט עומדת
לעד. שהכל מהם ולא מבכו יותר
מדאי: משפה ראשונים לימא.
משפה ראשונים הוא: ככריו של
אברהם. שגמל חסדים דכתיב
(בראשית כ"א) ויטע חסד ר"ת אכילה
שמה ל"ה: עשרה כוסות.
להרבות לו בשמה דכתיב (משל
ל) מן שזר לאוהב ויין למרי נפש:
קודם אכילה. שהיו רגילין להמשיך
פרפראות לפני סעודה כגון כיסנין
וסופגנין ואיסקריטין וכלאוס
פרפראות משקין לאכל ג' כוסות:
אחד כנגד הון. על כל כרסנה שמה
הכוס ומחנין לו אחר: כנגד חוני
העיר. חקנו להם כרסנה עליו לפי
שהיו שמי' העיר להעסק כמתי
ובשאר דרכי יצור: פרנס' בעיר.
שהיו עשירים מבזוים ממוס
לקצות עניים: כנגד כספ'.
חקנו עליו כרסנה נחומים שיחממו
המקום כנגיטו מאכלנו שאנו
מתאכלים עליו ככל מה: כנגד
ר"ג. לקמן מפרש: ליושנה. עשרה
כוסות: סולאס המס. שהיו קוצרים
אחור ככלים יקרים כגון שילין
וסרקוס: בלדא כ"ס וזו. כנגד
קניוס שאנו ש"ה אלא דינר:
האומר

כי תניא ההיא בבכרת המזון כי קאמר רבי
יוחנן יבשורה ואלא הא (א) דאמר רבי יצחק
אמר רבי יוחנן (ב) מברכים ברכת חתנים
בעשרה וחתנים מן המנין וברכת אבלים
בעשרה ואין אבלים מן המנין ברכה בשורה
מי איכא אלא כי קאמר רבי יוחנן ברחבה
ואלא הא דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן
מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה
וחתנים מן המנין וברכת אבלים בעשרה כל
שבעה ואין אבלים מן המנין ברכת רחבה כל
שבעה מי איכא משכחת לה בפנים חרשות
כי הא דרב חיאי בר אבא מקרי בניה
דריש לקיש הוה ואמרי' לה מתני בריה
דריש לקיש הוה שכיב ליה ינוקא וימא קמא
לא אול' לנביה למחר דבריה ליהודה בר
נחמני מתורגמניה אמר ליה קום אימא
מלתא כל קביל ינוקא פתח ואמר וירא ה'
וינאץ מבעם בניו ובנותיו דור שאבות
מנאצים להקב"ה כועס על בניהם ועל
בנותיהם ומתים כשהם קטנים ואיכא
דאמרי' בחור הוה והכי קאמר ליה י"על כן
על בחוריו לא ישמח ה' ואת יתומיו ואת
אלמנותיו לא ירחם כי כולו חנף ומוער וכל
פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד
ידו נמויה (א) מאי ועוד ידו נמויה אמר רב חנן
בר רב הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה
אלא (ב) כל המגבל פ"י ומוציא דבר נבלה
מפיו אפילו נחתם לו גזר דינו של שבעים
שנה לטובה נהפך עליו לרעה אתא לנחומי

צעורי קמצער ליה הכי קאמר ליה חשיב את לאתפוס אידרא אמר ליה קום
אימא מלתא כנגד שבחו של הקב"ה פתח ואמר האל הגדול ברוך גדול
אדיר והזק ברוך בנארות מתים בנאמרו עושה גדולות עד אין חקר
ונפלאות עד אין מספר בא"י מחיה המתים א"ל קום אימא מלתא כנגד
אבלים פתח ואמר אחינו המיועשים המדוכאין באבל הזה תנו לבבכם
לחקור את זאת ואת היא עומדת לעד נתיב הוא מששת ימי בראשית
רבים שתו רבים ישתו כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים אחינו בעל
נחמות ינחם אתכם ברוך מנחם אבלים אמר אב"י רבים שתו לימא
רבים ישתו לא לימא משתה ראשונים לימא משתה אחרונים לא לימא
דא"ר"ש בן לקיש וכן תנא משמיה דר' יוסי (א) לעולם אל יפתח אדם פ"י לשמן
אמר רב יוסף מאי קרא יכסודם היינו לעמודה דמינו מאי אהדר ליה ישמעון
דבר ה' קציני סדום וגו' א"ל קום אימא מלתא כנגד מנחמי אבלים פתח
ואמר אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בביתו של אברהם
אבינו (א) (שנאמר כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו וגו') אחינו בעל הגמול
ישלם לכם גמולכם ברוך אתה משלם הגמול א"ל קום אימא מלתא כנגד
כל ישראל פתח ואמר רבון העולמים פדה והצל מלמ הושע עמך ישראל מן
הדבר ומן החרב ומן הביזה ומן השדפון ומן הירקון ומכל מיני פורעניות
המתרגשות ובאות לעולם מרים נקרא ואתה הענה ברוך אתה עוצר המגפה
אמר עולא ואמרי' לה במתניתא תנא (א) עשרה כוסות חקנו חכמים בבית
האכל שלשה קודם אכילה כדי לפתוח את בני מעיו שלשה בתוך אכילה כדי לשרות אכילה שבמעיו
וארבעה לאחר אכילה (א) אחד כנגד הון ואחד כנגד ברכת הארץ ואחד כנגד בונה ירושלים ואחד
כנגד הטוב והמטיב הוסיפו עליהם ארבעה אחד כנגד חוני העיר ואחד כנגד פרנסי העיר ואחד
כנגד בית המקדש ואחד כנגד רבן גמליאל התחילו היו שותין ומשתכרין החזירו הדבר ליושנה מאי
רבן גמליאל דתניא (א) בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו עד שהיו מניחים
אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו והוציא אותו בכלי פשתן ונהגו י"ב העם אחריו להוציא
בכלי פשתן אמר רב פפא והאידיא נהגו עלמא אפילו (א) בצרדא בר זוזא: אמר רבי אלעזר
האומר

כי תניא ההיא בבכרת המזון. פי' בקונטרס להטרכ' עם כ'
לזמן שהרי הוא חייב בכל המזונות ואין נראה לר"י דל"כ לא
אחל לאשמועינן אלא דחייב במזונות והוה ליה למימר כהד"א דחייב
במזונות ועוד דל"כ מאי פריך ליה מברכת אכלים בעשרה ואין
אכלים מן המנין דקאמר ברכה
בכרה מ' איכא אלא ע"כ היינו
ברכת המזון והדרן קושא לדוכין
דקמי' ואכלים מן המנין ואוקמינן
בכרה המזון ולפירש הקונטרס לא
קשיא מידי דכי קמי' ואכלים מן
המנין היינו להטרכ' לזמן לומר
נכך שאכלנו משלו אכל ברכת אכלים
שמכריס בכרה המזון קאמר רבי
יוחנן דלזמן מן המנין לך לרין
לפרש כי תניא ההיא בכרה המזון
היינו ברכת אכלים כבכרה המזון
מחלן משמע שכרה אכלים כבכרה
המזון לא הוה אלא בעשרה מדסקין
לעמיה דמקשן דלזמן בכרה
אכלים כבכרה המזון וקאמר
בעשרה והוה נחל ליה כהכי אי לאו
משום דקמי' לעיל כבכרה ואכלים
מן המנין א"ס כן לרין עשרה:

אלא כי קאמר ר' יוחנן ברחבה.
אי גרסין אלא משמע
דהיא דלעיל נמי מעמיד בכרה
ותמה למה הוצרכו מרי מילי דר'
יוחנן היא דלעיל וכן ורין לומר
דמלא מכלל כרסנה אחר היא
לעיל מכלל דין אכל אי ל"ג אלא
יחל דלעיל חייב כרסנה והכא
כרסנה כלל פנים חדשות ומימלא
שלישית של רבי יוחנן הוצרכו להשמיענו
דפנים חדשות אין אכלים מן המנין
ואי נקט היא ה"א איכא דוקא
מיום ראשון ואין כלל ביום ראשון
שיי' טפי ומכריס לה כלל י':
האומר

צעורי קמצער ליה הכי קאמר ליה חשיב את לאתפוס אידרא אמר ליה קום
אימא מלתא כנגד שבחו של הקב"ה פתח ואמר האל הגדול ברוך גדול
אדיר והזק ברוך בנארות מתים בנאמרו עושה גדולות עד אין חקר
ונפלאות עד אין מספר בא"י מחיה המתים א"ל קום אימא מלתא כנגד
אבלים פתח ואמר אחינו המיועשים המדוכאין באבל הזה תנו לבבכם
לחקור את זאת ואת היא עומדת לעד נתיב הוא מששת ימי בראשית
רבים שתו רבים ישתו כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים אחינו בעל
נחמות ינחם אתכם ברוך מנחם אבלים אמר אב"י רבים שתו לימא
רבים ישתו לא לימא משתה ראשונים לימא משתה אחרונים לא לימא
דא"ר"ש בן לקיש וכן תנא משמיה דר' יוסי (א) לעולם אל יפתח אדם פ"י לשמן
אמר רב יוסף מאי קרא יכסודם היינו לעמודה דמינו מאי אהדר ליה ישמעון
דבר ה' קציני סדום וגו' א"ל קום אימא מלתא כנגד מנחמי אבלים פתח
ואמר אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בביתו של אברהם
אבינו (א) (שנאמר כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו וגו') אחינו בעל הגמול
ישלם לכם גמולכם ברוך אתה משלם הגמול א"ל קום אימא מלתא כנגד
כל ישראל פתח ואמר רבון העולמים פדה והצל מלמ הושע עמך ישראל מן
הדבר ומן החרב ומן הביזה ומן השדפון ומן הירקון ומכל מיני פורעניות
המתרגשות ובאות לעולם מרים נקרא ואתה הענה ברוך אתה עוצר המגפה
אמר עולא ואמרי' לה במתניתא תנא (א) עשרה כוסות חקנו חכמים בבית
האכל שלשה קודם אכילה כדי לפתוח את בני מעיו שלשה בתוך אכילה כדי לשרות אכילה שבמעיו
וארבעה לאחר אכילה (א) אחד כנגד הון ואחד כנגד ברכת הארץ ואחד כנגד בונה ירושלים ואחד
כנגד הטוב והמטיב הוסיפו עליהם ארבעה אחד כנגד חוני העיר ואחד כנגד פרנסי העיר ואחד
כנגד בית המקדש ואחד כנגד רבן גמליאל התחילו היו שותין ומשתכרין החזירו הדבר ליושנה מאי
רבן גמליאל דתניא (א) בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו עד שהיו מניחים
אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו והוציא אותו בכלי פשתן ונהגו י"ב העם אחריו להוציא
בכלי פשתן אמר רב פפא והאידיא נהגו עלמא אפילו (א) בצרדא בר זוזא: אמר רבי אלעזר
האומר

כ"א מ"י פ"ד מלכות
אכל הלכה ו' טושי'
י"ד ס' שפ"ס פ"ד ה':
כ"ד ב' מ"י פ"ד ס'
הלכה א' ס' שפ"ס
ד"גנן כ':
כ"ה ג' מ"י ש"ס הל"ה ס'ג
ס':
כ"ד ד' מ"י פ"ד ס' הל"ה
ס'ג ש"ס שפ"ס י"ד
ס' ש"ס פ"ד כ':

תורה אור השלם

- ו' ד"ה י' וינאץ מבעם
כניו ובניה:
- על כן על בחוריו לא
ישמח אדני ואת יתומיו
ואת אלמנותיו לא ירחם
כי כולו חנף ומוער וכל פה
דבר נבלה בכל זאת לא
שב אפו ועוד ידו נמויה
לשעה ט טו
- לולי י' יצבאות הוהיה
לזן שריר מעט כסודם
היינו לעמיה דמינה
ישעה א ט
- שמעו דבר י' קציני
סודם האינו י' חרות
אלהינו עם עמך:
- י' ידעתי למען אשר
יצוה את בניו ואת ביתו
אחריו ושמרו דרך י'
לעשות צדקה וישפט
למען הקיאו י' על
אברהם את אשר דבר
עליו: בראשית י"ד ט

